

ÚVOD	7
HLÁSKOSLOVNÝ VÝVOJ ČEŠTINY DO KONCE 13. STOLETÍ	
<i>I. Hláskoslovný systém západoslovanských kmenových nářečí před rozpadem slovanské jazykové jednoty . . . . .</i>	
Úvodní poznámky 1	19
Vokalismus 2	20
Konsonantismus 3	23
Slabika 4	24
Prosodické prostředky 5	26
<i>II. Nejstarší hláskoslovné znaky češtiny uvnitř praslovanského jazykového celku . . . . .</i>	
Vliv <i>ǰ</i> na předcházející souhlásky 6	32
Západoslovanské zvláštnosti palatalisací velár 7	33
Skupiny <i>tl, dl</i> 8	34
Metathese likvid 9	35
<i>III. České hláskové změny do konce 13. století . . . . .</i>	
Stahování 10	37
Zánik a vokalisace jerů 11	39
Denasalisace nosových samohlásek <i>e, o</i> 12	41
Změna <i>ǰ > ǰ</i> 13	42
Vznik a vývoj párové měkkosti souhlásek 14	43
A. Změna palatalisačních odstínů	44
B. Depalatalisace měkkých souhlásek	45
C. Vznik souhlásky <i>ř</i>	48
Vývoj slabikotvorných likvid 15	49
Přehláska <i>'a, ä > ě</i> 16	50
Změna <i>ě > e</i> po <i>l</i> 17	53
Vývoj souhlásky <i>g</i> 18	54
Vznik souhlásky <i>f</i> 19	57
Vývoj prosodických prostředků 20	57
Slovní přízvuk	57

Slabičná intonace	59
Kvantita	59

HLÁSKOSLOVÍ ČEŠTINY 14. STOLETÍ

I. Úvodní poznámky. Pravopis 21—22	61
II. Inventář hlásek v češtině 14. století	66
A. Soustava hlásek kolem r. 1300	66
Samohlásky 23	66
Slabikotvorné souhlásky <i>r, l</i> 24	67
Staročeská kvantita v srovnání s novočeskou 25	67
Souhlásky 26	71
B. Poznámky k jednotlivým hláskám	73
Samohlásky: <i>i, í (y, ý)</i> 27	73
<i>e, é</i> 28	75
<i>a, á</i> 29	76
<i>o, ó</i> 30	77
<i>u, ú</i> 31	78
<i>ě, ie</i> 32	79
Slabikotvorné souhlásky: <i>r, l</i> 33	82
Souhlásky: <i>b—b̄, p—p̄, m—m̄, v—v̄, f—f̄</i> 34	86
<i>d—d̄, t—t̄, n—n̄</i> 35	88
<i>l, —l̄</i> 36	89
<i>č, č̄, ň</i> 37	91
<i>j</i> 38	92
<i>x—x̄, s—s̄; ž, š</i> 39	93
<i>c, č</i> 40	95
<i>k, ch, h</i> 41	96
<i>g</i> 42	97
<i>r, ř</i> 43	97
C. Změny v soustavě hlásek během 14. století	99
Přehláska 'u > i 44	100
Přehláska 'o > ě 45	101
Diphthongisace <i>ó > uó (o > uo)</i> 46	103
Změna <i>ě > e</i> (ztráta jotace) 47	105
Zánik párové měkkosti souhlásek 48	107
Vzájemná souvislost změn 49	109

III. Stavba staročeské slabiky 50	110
IV. Hlázky v proudu řeči	114
A. Samohlázky:	114
Samohlázky na začátku slova (prothetické souhlázky) 51	114
Samohláska + samohláska 52	116
Zánik samohlásek 53	118
Samohlázky po měkkých souhláskách 54	119
B. Souhlázky:	119
Výslovnost souhláskových skupin 55	119
Assimilační změny souhlásek:	120
Assimilace znělosti 56	120
Artikulační assimilace 57	121
Dissimilační změny souhlásek 58.	122
Zánik a splývání souhlásek 59 — 61	123
Vkladné samohlázky 62	126
Přechodné souhlázky 63	126
Metathese souhlásek 64	127
Změny v palatalisaci souhlásek 65	128
V. Morfologické střídání (<i>alternace</i>) hlásek	128
Typy morfologických alternací 66	128
A. Střídání samohlásek:	129
Alternace ablautového původu 67	129
Jerové a vkladné <i>e</i> 68	130
Přisuvné vokály 69	132
Střídání vzniklé stahováním 70	133
Kvantitativní střídání samohlásek 71	133
<i>u—ov, u—ev</i> 72	133
<i>a, ě—n, m</i> 73	134
<i>a—ě</i> 74	134
B. Střídání souhlásek:	135
Hrdelnice — sykavka 75	135
<i>t, d, t, d — c, z</i> 76	136
Ostrá — tupá sykavka 77	136
Tvrdá — měkká retnice 78	137
<i>r, l, n — ř, p, ň</i> 79.	137
Tvrdá — měkká souhláska při flexi nebo derivaci 80	137
<i>ň — j</i> v zájmenných tvarech 81	138

<i>ch</i> — <i>s</i> v sigmatickém aoristu 82	138
<i>d,t</i> — <i>s</i> u sloves I. tř. 83	139
Retnice — <i>ø</i> 84	139
<i>j</i> — <i>ø</i> po konsonantické předponě 84	140

HLÁSKOSLOVNÝ VÝVOJ ČEŠTINY OD KONCE 14. STOLETÍ

I. <i>Vývoj pravopisu</i> 86	141
II. <i>Změny v soustavě hlásek od konce 14. století</i>	142
Změny v rozložení samohlásek <i>i</i> a <i>y</i> 87	143
Difthongisace <i>y</i> > <i>ej</i> 88	144
Difthongisace <i>ú</i> > <i>ou</i> 89	147
Změna <i>y</i> > <i>i</i> , <i>y</i> > <i>i</i> 90	149
Monofthongisace <i>ie</i> > <i>i</i> 91	150
Monofthongisace <i>uo</i> > <i>ú</i> 92	151
Úžení <i>é</i> > <i>i</i> 93	151
Změna <i>w</i> > <i>v</i> 94	152
Relativní chronologie a souvislost hláskových změn 95.	153
III. <i>Změny ve stavbě slabiky</i>	154
Vývoj pobočných slabik 96	154
IV. <i>Změny hlásek v proudu řeči</i>	155
Změna <i>aj</i> > <i>ej</i> 97	156
Depalatalisace <i>št'</i> > <i>št</i> 98.	157

SOUHRNNÝ OBRAZ

ČESKÉHO HLÁSKOSLOVNÉHO VÝVOJE 9 . . . . .

Seznam zkratk	163
Rejstřík	169
Obsah	175